

نامه به سردبیر

اصغر قاسمی*

Letter to the Editor

A Ghasemi✉

در مطالعه‌ای که توسط غیبی و همکاران در مجله علمی شماره ۳- پاییز سال ۱۳۸۴ تحت عنوان « اثر دارچین بر قند خون رت دیابتی در حضور و عدم حضور انسولین » به چاپ رسیده است، چند اشکال عمده وجود دارد که عبارتند از :

۱. محققین محترم در متن مقاله به چگونگی تجزیه و تحلیل آماری اشاره‌ای نکرده‌اند، اما در چکیده اشاره شده که تحلیل آماری با استفاده از آزمون تی بوده است. استفاده از آزمون تی زمانی که تعداد گروه‌ها بیش از دو باشد مبنای صحیح آماری ندارد، مگر این که تصحیح Bonferroni انجام شود، زیرا خطای نوع اول در آزمون فرضیه را افزایش می‌دهد. در مطالعه حاضر هنگامی که سه گروه با هم مقایسه شده‌اند میزان خطای نوع اول ۱۴ درصد و هنگامی که چهار گروه با هم مقایسه شده‌اند ۱۸/۵ درصد است (طبق رابطه $(1-\alpha)^k$ - که در آن k تعداد مقایسه‌ها و α میزان خطای نوع اول در نظر گرفته شده در مقایسه‌های دوگانه است).^(۱) به نظر می‌رسد در صورتی که نویسندگان محترم دنبال اثر هم‌افزایی انسولین و دارچین در حضور و عدم حضور دیابت بوده‌اند (چنان که در بحث به این مطلب اشاره می‌کنند) باید با اضافه کردن یک گروه سالم دارچینی، آنالیز واریانس سه طرفه انجام می‌دادند.

۲. در قسمت مواد و روش‌های این مطالعه ذکر می‌شود که وزن حیوان‌ها روزانه کنترل شده است و در قسمت بحث گفته شده است « نتایج این مطالعه این مطلب را تأیید می‌کند که دارچین وزن حیوانات دیابتی را تغییر نمی‌دهد » در حالی که در قسمت یافته‌ها، نتایج مربوط به وزن حیوان‌ها ذکر نشده است.

۳. در نتیجه‌گیری نهایی مؤلفین محترم بیان می‌دارند که « ماده MHCP موجود در دارچین ممکن است عملکرد انسولین را تقویت کند »، علاوه بر عدم همخوانی با نتایج چکیده‌های فارسی و انگلیسی، به نظر می‌رسد این مطلب نتیجه منابع ۱۷ و ۱۸ است و نه نتیجه مطالعه حاضر.

۴. در ذکر نتایج و گراف‌های مطالعه میانگین‌ها به صورت نقطه‌ای بیان شده است، در صورتی که به طور معمول انحراف معیار یا خطای معیار میانگین نیز باید ذکر می‌شد.

1. Bland JM and Altman DG. Multiple significant tests, the Bonferroni method. BMJ. 1995; 310: 170

* محقق مرکز تحقیقات غدد درون‌ریز و متابولیسم دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

آدرس مکاتبه : تهران، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، مرکز تحقیقات غدد درون‌ریز و متابولیسم، تلفن ۰۹۱۲۳۴۸۵۲۷۷

✉E.mail: Ghasemi.asghar@gmail.com